

Kurjer Łódzki

Nowy

Dziennik polityczny, społeczny i literacki

CENA PRENUMERATY: w Łodzi z odrośnięciem do domu i na prowincji rocznie Mk. 21, półrocznie Mk. 10.50, kwartalnie Mk. 5.25, miesięcznie Mk. 1.75. Zagranicą kwartalnie Mk. 6.

Sroda, 7 listopada 1917 r.

CENA OGŁOSZENIA: Na stronie i-aj w tekście mk. 1.75 f. za wiersz pet. Jedno-tamowy. Nekrologia i Reklamy 75 f. za wiersz pet. Ogłoszenia z wyz. 50 f. za wiersz pet. Drobiazgi 7 f. za wyraz

Wynalazek na czasie!

Tanie światło elektryczne

bez drutów, bez zapasowych baterji, bez akumulatorów — bez jakichkolwiek bądź instalacji! Cała lampa nie zajmuje więcej miejsca od cukierniczki.

Światło niewielkie, ale silne i białe, absolutnie bezpieczne, nie wydające żadnego odoru i w zupełności wystarczające do pisania, czy szycia — wogóle do wszelkiego rodzaju pracy ręcznej.

Poszukiwany współnik lub nabywca z niewielkim kapitałem dla sfinansowania przedsięwzięcia.

Oferty przyjmuje admistr. „N. Kurjera Łódzkiego“ sub. „światło“

Wynalazek na czasie!

Przegląd polityczny.

Łódź, 7.XI. 1917.

Stanowisko Szwecji w czasach ostatnich budziło obawy w obozie koalicyjnym, której prasa rozpuściła nawet pogłoskę, jakoby pomiędzy Szwecją a Niemcami istniały jakieś tajne układy. Główną przyczyną tego niepokoju było przesilenie gabinetowe w Szwecji, wybuchło na tle walki parlamentarnej pomiędzy konserwatystami a liberałami, walki, która doprowadziła do upadku ministerium zachowawcze. Partja konserwatywna w Szwecji rekrutuje się przeważnie z kół arystokracji szwedzkiej, silniejszej i bardziej wpływowej, niż w innych krajach. To też król Gustaw V, dla zabezpieczenia przesilenia, usiłował stworzyć gabinet koalicyjny. Rozwiązanie parlamentu i zarządzenie nowych wyborów nie było wskazane, albowiem cały kraj wrogo jest usposobiony dla zachowawców i niewątpliwie nowe wybory dałyby większość parlamentarną liberałom i socjalistom. Pierwotnie król powierzył posłowi liberalnemu, Widenowi, utworzenie gabinetu koalicyjnego, złożonego z żywiołów liberalnych i zachowawczych, by utrzymać wpływ konserwatystów na rząd, lecz Widenowi nie udało się utworzyć gabinetu koalicyjnego, co zmusiło króla do zwrócenia się całkowicie w stronę liberałów. Gustaw V powołał więc na sternika nowego rządu Szwecji przywódcę stronnictwa liberalnego w parlamencie, profesora historii w uniwersytecie w Upsali, Edena, który powołał do gabinetu 7 liberałów i 4 socjalistów. Najważniejsze teki objęli członkowie partji liberalnej, mianowicie: prezydenturę gabinetu, ministeria: spraw zagranicznych, wojny, sprawiedliwości; pomimo to, ze względu na wybitne zdolności dwóch z 4 pozostałych ministrów socjalistów, żywioły socjalistyczne niewątpliwie wywierają będą poważny wpływ na rząd, zwłaszcza też minister finansów, Branting i Ryden, minister oświaty. Szczególnie Branting, maż stanu o szerokim światopoglądzie i wielki zwolennik koalicyj, wobec mianowania ministrem spraw zagranicznych Jana Hellera, z zawodu prawnika,

nie mającego dotychczas żadnej styczności z dyplomacją.

Prezes nowego rządu w Szwecji w pierwszym swem przemówieniu publicznem silnie podkreślił, że Szwecja, jak dotąd, tak i nadal zachowa ścisłą neutralność wobec toczącej się wojny; zapowiedział rozszerzenie praw wyborczych do parlamentu na kobiety, zniesienie dotychczasowej ordynacji wyborczej dla władz komunalnych i reformę jej na zasadach równego prawa głosowania; wreszcie usunięcie kumulacji głosów przy cenzusie majątkowym. Są to wszystkie reformy, o które ogół narodu szwedzkiego upomina się oddawna. Spodziewane są też liczne zmiany w departamentach ministerjum spraw zagranicznych, co zapowiada w artykule wstępnym „Dagens Nyheter“, organ półurzędowy gabinetu. Natomiast „Stockholms Tidningen“ ostro występuje przeciw nowemu gabinetowi, obawiając się przemożnego wpływu socjalistów.

W „Gazecie Porannej“ nr. 304 znajdujemy ciekawą odczyt zebrań w Lwowie na konferencji obywatelskiej w dniu 28-go października r. b. wszystkich sfer politycznych, dotyczącą postępowania Jaworskiego, który bez porozumienia się z Kolem polskiem we Wiedniu wystąpił do rządu z żądaniem wykonywania dalszych represji względem oficerów i żołnierzy legionów, którzy zmuszeni byli opuścić szeregi legionowe. Zebrani bez różnicy przekoń partyjnych potępił Jaworskiego i wyrazili nadzieję, że jego postępowanie wykluczy go raz na zawsze ze społeczeństwa polskiego, jako kandydata na odpowiedzialne a dla narodu ważne stanowiska.

W Rosji anarchia szerzy się w sposób coraz groźniejszy.

Z różnych miast dochodzą przez Sztokholm wiadomości o pogromach żydów, o wybrykach tłumów przeciw bezpieczeństwa publicznemu, których milicja rewolucyjna stłumić nie jest w stanie.

Wobec tego nowy minister wojny wydał polecenie, aby wojsko przechodziło milicji z pomocą.

Cały kraj podzielony zostanie na obwody, zaopatrzenia w załogi wojskowe, przeznaczone do stłumienia rozruchów w zarodku.

Posel francuski w Tokio, Gerard, w gazecie „Petit Journal“ pisze: Japonja, Ocean Spokojny, dwie wielkie magistrale: kolej Syberyjska i Mandzurska są najbliższymi i najdogodniejszymi linjami komunikacyjnymi pomiędzy Ameryką, Japonją a Rosją.

Stany Zjednoczone Ameryki północnej zawarły obecnie z Japonją przymierze za pośrednictwem specjalnego posła japońskiego, margrabiego Ischi.

Obecnie koalicja najsilniej jest zagrożoną na froncie włoskim, który uratować musi od pełnego pogromu, co wywołałoby natychmiast rewolucję we Włoszech, o ile dotychczas jeszcze nie wybuchła.

Wojska włoskie, które cofnęły się za linię rzeki Tagliamento nie są jeszcze bezpieczne. Aby bowiem dać odpór następującym w pocigu wojskom mocarstw centralnych armje włoskie umocnić się muszą na linii Tagliamento, którą już w dolnym jej biegu przekroczyły wojska austro-węgierskie i niemieckie.

W ogóle linje obronne włoskie po cofnięciu się z linii Alp są za blisko położone, by je odpowiednio w celach obrony wyzyskać zdołano i doczekano się przyobiecanej pomocy Ameryki.

Teatr a krytyka.

W społeczeństwie naszym stosunek teatru do krytyki teatralnej pozostawia bardzo wiele do życzenia. Coprawda winni tu są niektórzy sprawozdawcy teatralni, dla tych, czy owych powodów zbyt pobłażliwi, lecz lwią część winy spada na teatr, na całą rzeszę aktorów, uważającą się za pół-bogów, których żadna nagana dotknąć nie powinna, na dyrekcje teatralne „sul generis“, stawiające kwestje opacznie. Zdaniem ich bowiem, sprawozdawca teatralny za stałe miejsce w teatrze powinien wszystko ryczałtowo chwalić, bez względu na wykonanie, bo przecież za to ma prawo bywać bezpłatnie w teatrze, kiedy się mu tylko podoba.

Jest to bardzo fałszywe postawienie kwestji, albowiem dla sprawozdawcy teatralnego teatr nie jest i nie może być rozrywką. Przedewszystkiem nie ma on prawa wyboru; chce, czy nie chce, na premierze, wznowieniu poważniejszej sztuki, lub występie jakiejś znakomitości teatralnej, być musi i wysłuchać sztuki do końca, choćby jej wykonanie jak najbardziej go męczyło. Powtórsz sumienny, odpowiednio uzdolniony i świadomy swego powołania, sprawozdawca teatralny pracuje podczas przedstawienia umysłowo z dużym wytężeniem, ogarnął bowiem musi jego całokształt, nie opuszczając z uwagi najdrobniejszych szczegółów, by mógł jasno zdać sobie sprawę, co i jak dzieje się na scenie, aby po przedstawieniu napisać rzeczowe i zgodne z istotą rzeczy sprawozdanie.

Rola sprawozdawcy teatralnego polega na tem, by był tłumaczem wobec publiczności tego, co jej wystawiono na scenie, nieśako jej rzeczynikiem, by uswiadomił szeroką publiczność o literackich i estetycznych

walorach sztuki, ocenił zawodowo jej wystawę, pracę reżysera i grę aktorów, która bardzo często podnosi wartość sceniczną sztuki lub ją obniża.

Dlatego też sprawozdawca teatralny musi znać dobrze literaturę, gramatykę, warunki budowy sztuki techniki jej wystawienia, tajniki gry aktorskiej i pracy reżyserkiej, słowem musi być do swej czynności przygotowanym przez odpowiednie studia. Dlatego też nie każdy publicysta może być dobrym sprawozdawcą teatralnym. Tymczasem roli tej podejmuje się chętnie, a nawet ubiega o nią, bardzo wielu publicystów zawodowych i kandydatów z pośród publiczności, którym się zdaje, że nie łatwiejszego i przyjemniejszego nad pisanie o teatrze, w którym w dodatku można bywać ile się razy podoba i to bezpłatnie. Tacy właśnie pseudo-krytycy najgorliwiej przyczynili się do fałszywego postawienia stosunku teatru do krytyki teatralnej. Rola bezpłatnego biletu nie gra tu najmniejszej roli i grać nie może. Jest tylko zwyczajem utartym, do niczego nie zobowiązującym obu stron. Natomiast zaślęgi krytyka dla teatru są niemałe. Stoi on bowiem na jego straży, jako instytucji kulturalno-narodowej i strzeże jej, by nie zbaczyła na manowce. Dlatego też nie wolno mu być zbyt pobłażliwym, gdyż pobłażanie obniża poziom tej ważnej placówki kulturalnej, wypacza zadanie teatru, polegające na szerzeniu wśród szerokiej publiczności smaku estetycznego i poczucia piękna, wytwarza proletarijat aktorski w tych szeregach aktorek i aktorów, co schłabani przez krytykę w porę, wzięliby się do odpowiedniejszej dla ich uzdolnienia pracy, a chwaleni przez grzeszność, lub dla innych jakichkolwiek przyczyn, wyradzają się w kabotyńców i kabotyńki teatralne. Znaczący teatr, świadomi jego wpływów w społeczeństwie i stosunków, panujących w światku zakulisowym, niewątpliwie zgodzą się na to, że pobłażliwa krytyka o wiele więcej przyczyni szkody teatrowi, niż najbardziej surowa, lecz rzeczowe i racjonalnie ujęta, bo obudza czujność dyrakcji i skłania aktorów do pracy.

Dobra, zawodowo opracowana, bodaj najsurowsza krytyka teatralna, to doskonałe zwierciadło dla aktorów, reżyserji i dyrekcji teatralnej, w którym dostrzegają wszystkie swoje usterki, by je w następnych przedstawieniach usunąć mogli; a tem samem wspólnie z krytyką dopomóżdzą do prawidłowego rozwoju teatru i postawienia go z czasem na odpowiednim wymaganiom poziomie.

Dlatego też szanująca się dyrekcja teatralna nigdy nie dopuści do zatargów z krytykiem teatralnym, bodaj najsurowszym, lecz korzystając z jego uwag i zarzutów, postara się wciąż ulepszać swe siły i środki, a przynajmniej stosować do ich skali cały swój repertuar i obsadę ról. Taka współpraca krytyki teatralnej i dyrekcji teatru doprowadzi wreszcie teatr do odpowiedniego wymaganiom czasu poziomu i o taki właśnie stosunek pomiędzy teatrem a sprawozdawcami teatralnymi idzie nam w niniejszym artykule.

Stanisław Łopata.

Z Rady regencyjnej.

Członkowie Rady regencyjnej odbywają codziennie narady w pałacu arcybiskupim. W naradach biorze również udział sekretarz generalny Rady ks. prałat Chelmiński. — Treścią narad są sprawy aktualne i związane z utworzeniem rządu polskiego.

W „stronnictwie narodowym” opracowano projekt przyszłej Rady Stanu i złożono go Jego Dostojaści Józefowi Ostrowskiemu.

W piątek najbliższy odbędzie się w pałacu arcybiskupim posiedzenie Rady regencyjnej wspólnie z członkami komisji przejściowej Tym. Rady stanu. Treścią narad ma być ustalenie stosunku komisji przejściowej do Rady regencyjnej i rozstrzygnięcie szeregu spraw, związanych z organizacją przejętych już dziedzin życia państwowego. Wytworzyła się taka sytuacja, że niektóre akta i ustawy komisji przejściowej Tym. Rady stanu nie mogą obecnie uzyskać mocy prawnej. Tak np. uległa oroczeniu sprawa ogłoszenia ustawy o szkolnictwie średnim, którą generał-gubernator lubelski, hr. Szeptycki skierował do Rady regencyjnej.

Do politykomanów.

W stal ciepłowości myśli swoją okną,
Nie pytał, nie liczył, ani prorokuj:
Kiedy na świecie nastanie pokój,
Bo przyjdzie przecież chwila dostojna,
W wymiarze darów dla ludów hojna
[„jak trzask z bicia” skończy się
[wojna.
M. J.

Kronika

— **Posiedzenie koła kuratorów.** W piątek, 9 b. m., o godz. 6 po poł. odbędzie się w lokalu wydziału szkolnictwa posiedzenie koła kuratorów szkół miejskich polskich.

— **Ambulatorjum dla dziatwy szkolnej.** Kuratorzy szkół miejskich zwrócili się do Wydziału szkolnictwa z prośbą o umożliwienie dziatwie miejskiej korzystania z ambulatoriów miejskich i szpitalnych.

Sprawę powyższą przekazano do zaopiniowania Wydziałowi zdrowotności publicznej.

— **W sprawie akcji ratowniczej dla właścicieli nieruchomości.** Zarząd II-go Stow. właścicieli nieruchomości z Warszawy zwrócił się do Stowarzyszenia właścicieli nieruchomości w Łodzi z wnioskiem, dotyczącym wyjednania w drodze prowadzącej obniżenia stopy procentowej od kapitału hipotecznego. Wnioskodawcy projekt swój opierają na tem, że krytyczny stan własności nieruchomości w kraju staje się coraz bardziej rozpaczliwym. Niebezpieczeństwo, zagrażające własności nieruchomości ze strony kapitału skutkiem powiększających się z dniem każdym obciążeń coraz bardziej wzrasta. Taki stan rzeczy, zdaniem zarządu 2-go Stow. właśc. nieruchomości m. Warszawy, domaga się ratunku w postaci moratorium, banków ratowniczych, a przede wszystkim przez wyjednanie w drodze prowadzącej obniżenia stopy procentowej od kapitału hipotecznego. Luźne próby, podjęte w tym kierunku przez niektóre zrzeszenia właścicieli nieruchomości nie zostały przez miarodajne władze uwzględnione, wobec tego zarząd 2-go Stow. właścicieli nieruchomości m. Warszawy proponuje wszystkim zrzeszeniom własności nieruchomości, w okupacji niemieckiej pozostającym — aby podjąć akcję ratowniczą łączną, przede wszystkim przez wniesienie do władz okupacyjnych wspólnego memorjału o obniżeniu stopy procentowej od kapitału hipotecznego w drodze prowadzącej.

Wnioskodawcy proszą, w razie przychylnego przyjęcia projektu, o wydelegowanie Komisji specjalnej, celem wspólnych narad w tym przedmiocie.

— **Stempel w sądach królewsko-polskich.** Wskutek porozumienia między C.-n. zarządem wymiaru sprawiedliwości a departamentem sprawiedliwości p. dyrektor departamentu sprawiedliwości wyjaśnił, że w sądach królewsko-polskich winny być wymagane niemieckie państwowe marki stemplowe w tych wypadkach, w których je przewiduje niemiecka ustawa stemplowa z d. 19 lipca 1916 r.

— **O odzież dla ubogiej dziatwy szkolnej.** Koło Kuratorów wszystkich szkół miejskich, zdobywszy fundusz na kupno tępów dla dziatwy szkolnej, prosi uprzejmie wszystkich starszych nauczycieli o możliwie spieszne podanie wykazu potrzeb w kierunku zaopatrzenia w ciepłsze ubranie dzieci, uczęszczających do szkół, znajdujących się pod ich kierunkiem.

Adresować należy: Koło Kuratorów szkół miejskich—Południowa 4, Wydział szkolny.

— **Sprzedaż kartofli na przepustki.** Del. Zaprowiantowania podaje do wiadomości, że od jutra t. j. czwartku, 8 b. m. — odbywać się będzie w Magistracie, w wydziale ziemniaczanym, sprzedaż kartofli. Kwity wwozowe należy przynieść ze sobą. Wydawanie ziemniaków uskuteczniane będzie następnie za zwrotem otrzymanych w magistracie kwitów, na placu przy ul. Ogrodowej 18.

— **Kwity na węgiel,** wykupione w kasach wydziału węglowego przy delegacji zaprowiantowania miasta do dnia 7 listopada r. b. ważne są do 15 b. m.

Po upływie tego terminu, na kwity te składy węgla wydawać nie będą, a posiadacze ich tracą prawo na otrzymanie węgla za czas ubiegły.

Zwrot pieniędzy za unieważnione kwity uskuteczniane będzie w kasie wydziału węglowego (Nowy Rynek 14.)

Węgiel na wykupione kwity otrzymać można w składach miejskich: Węglowa 3, Konstantynowska 99, a na kwity dwu i jednokorcowe, prócz tego na składzie firmy Teschich Włdzewska 62 i w składzie Soederstrema, Koleina 2.

Od dnia 7-go listopada r. b. ce na na węgiel ustanowioną została na 10 mk. za korzec w stosunku: dwie trzecie drobnego i jedna trzecia grubego.

— **Produkty dla sklepikarzy** W dniu jutrzejszym delegacja zaprowiantowania miasta rozpocznie wydawanie ziemniaków, kostek bulionowych, marmolady i t. p. 60-ciu sklepikarzom, którzy obowiązani będą produkty sprzedawać po cenach, ustalonych przez delegację zaprowiantowania miasta.

— **Skasowanie starych paszportów.** Paszporty niemieckie wydawane przez prezydium policji za pośrednictwem byłego komitetu obywatelskiego krótko po rozpoczęciu okupacji, ważne były tylko na rok jeden, następnie zaś prolongowano je. Obecnie zostały one skasowane. Zamiast paszportów tych wydział paszportowy przy ulicy Olgińskiej 3, wydaje bezpłatnie paszporty nowego wzoru.

Ze związków i stowarzyszeń

× **Ze Stow. Handlowców.** Wydział zebrał towarzyskich przy Stowarzyszeniu handlowców polskich (Piotrkowska Nr 108) organizuje dla stowarzyszonych, ich rodzin i wprowadzonych gości wycieczkę do rzeki miejskiej, na którą należy przednio zapisać się w kancelarji Stowarzyszenia.

Staraniem wydziału oświatowego, w dniu 17 b. m. odbędzie się w sali Stowarzyszenia odczyt prof. Goernego na temat: „Zasady ustroju państwowego”.

Tenże wydział w dniu 15 b. m. organizuje wykład stenografji, na który kancelarja Stowarzyszenia przyjmie już zapisy w godzinach od 9—1 i od 5—9 wieczorem.

× **Z Koła starszych i podstarszych** Jutro o godz. 7 i pół wieczorem w lokalu Reursy Rzeczniczej odbę-

dzie się zebranie członków Koła starszych i podstarszych; ze względu na ważność rozpraw pożądany jest jaknajliczniejszy udział członków.

× **Ze Stow. akuszerok.** Jutro o godz. 3 po poł. w lokalu kasjerki Stowarzyszenia p. Szumskiej odbędzie się miesięczne zebranie członków.

Na porządku obrad figuruje: 1) Wybór prezosa. 2) Kwestja akuszerok gminnych i cyrkulowych. 3) Zniszczenie memorjałów przez b. przesową Wróblewską.

× **Ze Stow. „Praca”.** Na odbytem posiedzeniu zarządu Stow. robotników przemysłu włóknistego „Praca”, pod przewodnictwem prezosa p. A. Ziętalskiego, odczytano sprawozdanie kasowe za czas ubiegły, które wykazuje, że dochód Stowarzyszenia stanowi mk. 25,576 fen 79, rozchód zaś mk. 16,084 f. 34. Obrót składnicy 1-ej wynosi mk. 4,832, 2-ej mk. 8,707, 3-ej mk. 3,380, razem mk. 11,920. Obroty w 4-ch herbaciarniach stanowiły mk. 5981.

Wysłuchano sprawozdania z działalności Komisji Międzyzwiązkowej oraz Biura Zjednoczonych kooperatyw. Przyjęto do wiadomości, że składki miesięczne kooperatyw, wchodzących w skład Biura zostały podwyższone, mianowicie: dla stowarzyszeń, mających maiej, niż 200.000 mk. rocznego obrotu — składka wynosi tylko 5 mk. miesięcznie; dla stowarzyszeń z obrotem większym — mk. 7 50 miesięcznie.

Teatr i Muzyka.

Teatr Polski (Cegielniana 69)

Dziś w teatrze Polskim „Dziady” Mickiewicza.

Jutro wznowienie komedji Fredry (syna) p. t. „O! młody młody!”

Wieczór Żywego Słowa i Pieśni.

Dziś, o godz. 8 wiecz. w Sali Koncertowej (Dzielnia 18) odbędzie się zapowiadany Wieczór Żywego Słowa i Pieśni ze współudziałem p. Józefa Węgrzyna (deklamacja), p. ny Ady Makowówny (śpiew) i pani Zofji Librecht-Makow (fortepian). Ten nader interesujący wieczór cieszyć się będzie niewątpliwie dużym powodzeniem. Bilety od godziny 5 po południu w kasie Sali Koncertowej.

Łódzka Orkiestra Symfoniczna.

IV-ty koncert symfoniczny L. O. S. pod dyktando Bronisława Szulca odbędzie się w poniedziałek, d. 12 b. m. w Sali Koncertowej.

W koncercie tym weźmie udział słynny wiolonczelista p. Juliusz Klengel — profesor konserwatorium w Lipsku, który z tow. orkiestry cdegra koncert wiolonczelowy Haydna.

Program orkiestry zapowiada Symfonie E moll Rachmaninowa.

Bilety sprzedaje kasa L. O. S. (skład obrazów G. Restel, Piotrkowska 24).

Z Tow. Muzycznego im. Szopena.

Na odbytem w d. 28 u. m. posiedzeniu Zarządu Tow. Muz. im. Szopena po porozumieniu się z Zarządem L. O. S. postanowiono utworzenie mieszanych chórów oratoryjnych, w celu wystawienia wspólnie z L. O. S. wielkich oratoriów. Chóry nosić będą nazwę „Polskich chórów oratoryjnych” przy Tow. Muz. im. Szopena. Projektowanem jest wystawienie w najbliższej przyszłości oratorium Verdiego „Requiem”.

Miłośnicy muzyki powitali niewątpliwie z zadowoleniem tę akcję, dążącą ku wspólnej owocnej pracy dwóch uzupełniających się wzajemnie zespółów w celu zapoznania publiczności z arcydziełami literatury oratoryjnej.

Z Warszawy.

Z wyższych uczelni.—Muzeum pedagogiczne. Ewakuacja.

— **Otwarcie Uniwersytetu i Politechniki** zostało poprzedzone dziś uroczystym nabożeństwem w kościele pp. Wizytek o godz. 10 rano. Kazanie okolicznościowe wygłosił ks. kan. Szlagowski. Pierwsza imatrykulacja odbędzie się d. 11 b. m. Dotychczas zapisało się na uniwersytet 600 dawnych i 100 nowych studentów, na politechnikę ogółem 260 słuchaczy.

— **Rozwój szkolnictwa** wyższego wymaga wielu urządzeń i instytucji, któreby ułatwiały nauczycielstwu pogłębianie swej wiedzy pedagogicznej i znalomość najnowszych zdobyczy w dziedzinie metod nauczania. W tym celu, wzorem wielu państw europejskich, w Warszawie powstała podobna instytucja. Zainicjował muzeum pedagogiczne wydział szkolny. Mieści się ono przy ulicy Jezuitkiej nr. 4.

— **W czasie od 1-go stycznia do 30-go czerwca r. b.** zgłosiło się do urzędu ewakuacyjnego 10 900 osób, 3,426 rodzin. Z tego wysłano mężczyzn 1,309, kobiet 2,791, dzieci 3,951, razem 8,051 osób (2564 rodziny), z których 6,562 osoby (2,071 rodziny) należałoby do ludności napływowej Warszawy, a 1,489 osób (493 rodziny) do stałych mieszkańców.

Do okupacji niemieckiej wyjechało 86,19 proc., do okupacji austriackiej wyjechało 18,79 proc., do W.

Ks. Poznańskiego 0,08 proc., do Galicji 0,06 proc. ogólnej ilości.

Ewakuacja żydów zajmuje się specjalna organizacja dla ewakuacji bezdomnych żydów przy warsz. gminie starozakonnych. W I-em półroczu 1917 r. organizacja ta wysłała: mężczyzn 257, kobiet 440, dzieci 631, razem 1,328 osób (386 rodzin). Koszta ewakuacji żydów poniosły do połowy wspomniana organizacja i magistrat.

Wysłano ogółem 3,051 chrześcijan, 1,328 żydów, razem 9 379 osób, kosztem 98,596.67 mk. + 5 730 mk. 10 f., które wypłacono organizacji dla ewakuacji za I-sze półrocze 1917 r.

Ogółem wydatkowano marek 104,326.71 : 9,379 = mk. 11,12, jako koszt rzeczywisty wyewakuowania jednej osoby.

Rodzianko o Rosji.

Na naradzie działaczy społecznych prezes Dumy Państwowej, Rodzianko, zobrazował obecny stan Rosji.

Nastrój Petersburga, wedle słów mówcy, jest nader dziwny. Pozornie panuje zupełny spokój, a jednocześnie bolszewicy prowadzą rozrywkową agitację, celem wywołania rozruchów, ewentualnie zamachu stanu, do czego ma być użyta załoga Piotrogrodzka.

Na wiosnę przybędą amerykańskie, a wtedy koalicja da sobie samą radę.

„Nigdy nie poddaję się rozpaczy — rzekł Rodzianko — lecz obecnie twierdzą, iż sprawa przegrana, jeżeli nie rozpoczniemy nawoływań do jedności. Petersburg zaprzoczony.

Strata Petersburga nie byłaby tak bardzo dotkliwą. Wytwórczość jego na cele obrony wynosi zaledwie 30 procent ogólnych potrzeb i to głównie dla floty, ta zaś prawdopodobnie wcale nie będzie walczyć. Zapasy bojowe pozwalają obecnie przez kilka miesięcy toczyć wojnę polową.

Obawiać się przerwania linii kolejowej Murmańskiej niema powodów; jeżeli zaś w Petersburgu zgina niektóre instytucje, to tem lepiej dla Rosji.

Rosja potrzebuje silnej władzy, tymczasem nawet prezes ministrów niema państwowego planu. Rząd obecny jest garstką ludzi, działających w myśl swoich własnych planów, przyczem między nim są „porażający”.

Bezsilność władzy najwyraźniej ujawnia się w stosunku do bolszewików, których rząd niema odwagi napiętnować mianem niszczycieli. Jedynie pewnym i państwowym elementem jest kozacka, lecz tę rząd nietylko zlekceważył, ale i doprowadził do zatargu z nią.

Obecnie są dwa wyjścia—bolszewizm lub ministerjum ratunku ojczyzny. Trzeba zaprzestać mów, a zjednoczyć władzę, wojsko i społeczeństwo, które dotychczas czują się odosobnione. Trzeba działać stanowczo, gdyż pokój odrębny to klęska, jakiej Rosja może nie przejrzeć.

Obrady w parlamencie prowizorycznym.

Petersburska agencja telegraficzna komunikuje:

Parlament prowizoryczny kontynuował obrady nad polityką zagraniczną. Przywódzca socjalistów, Prieszkanow, powiedział m. in.: Należałoby wezwać sprzymierzeńców do wyraźnego określenia celów wojennych i powiedzieć światu, iż prowadzą oni wojnę obronną. Jeżeli wrogowie uznają to i dadzą zapewnienie, że przyjmą główne warunki koalicji, to można będzie zaproponować im przystąpienie do rokowań pokojowych.

Następnie przemawiał przyszły przedstawiciel demokracji rosyjskiej na konferencji paryskiej, Skobelew.

Nawiązując do daty historycznej 12 marca, mówca prowadził linię de-

marksczyzna pomiędzy polityką zagraniczną nową i starą Rosji. Pierwsza stawiała sobie za cel zabory, druga zaś obronę. Rząd dawny dążył do przedłużenia wojny, nowy zaś zabiega gorliwie o natchmiastowe zawarcie pokoju. Program demokracji rewolucyjnej z dn. 27 marca został przyjęty przez rząd i nakładał na nieuniknioną konieczność wkroczenia na tory nowej polityki. Niestety jednak minister spraw zagranicznych, który zastąpił Milukowa, nie czynił dość energicznych wysiłków, by poprowadzić politykę rosyjską w tym kierunku. Mówca uważa za nader niebezpieczne, że pierwsza i najważniejsza część demokratycznej formuły pokojowej, szczególnie zaś jej natchmiastowe urzeczywistnienie, poszły w niepamięć. Wielkie zagadnienie, jakie wyłonili się z biegiem wojny, należy rozwiązać w duchu demokracji świata.

Nieporozumienie w sprawie belgijskiej wynikało wskutek instrukcji rady robotników i żołnierzy, lecz zostało wyjaśnione, a oświadczenia, złożone przez radę robotników i żołnierzy dały posłowi belgijskiemu najzupełniejsze zadośćuczynienie. W sprawie Alzacji i Lotaryngji pomiędzy demokracją rosyjską i francuską niema żadnych różnic w zdaniach.

Skobelow ciągnął dalej: Co zaś do Polski, to demokracja rosyjska uczyniła wszystko, o ile możności, i będzie również na przyszłość czyniła wszystko, by naród polski mógł wystąpić potem na widowni tak zjednoczony, jak to jest tylko możliwe, i jako państwo niezależne.

Naród armeński posiadzie również gwarancję swej niezależnej przyszłej wolności politycznej, jeżeli tylko będzie miał dość siły do niezależnego istnienia.

Persja będzie musiała powstać znowu. Istnieje wreszcie jeszcze cały szereg zagadnień narodowych, posiadających bezpośredni lub pośredni związek z wojną, a które należy rozstrzygnąć na przyszłym kongresie pokojowym w duchu demokratycznym. Dla tego celu demokracja rosyjska wyteżę wszelkie siły, by podtrzymać w kraju ducha demokratycznego, który jest niezbędnym, ażeby doprowadzić do kongresu pokojowego. Mówca przeszedł następnie do instrukcji rady robotników i żołnierzy i podkreślił przede wszystkim wybitne usługi, jakie one oddały przez to, że postawiły na porządku dziennym i oddały pod rozprawę publiczne zagadnienia wojny i pokoju. Członkowie delegacji republikańskiej na konferencję publiczną będą musieli trzymać się ściśle razem, ponieważ będą wyrażali wolę rewolucyjnego i jednoczonego kraju. Ażeby usunąć wszelkie nieporozumienia, nadmienić o tem, że rząd oświadczył niedawno, iż wśród innych przedstawicieli będzie reprezentowany przez pełnomocnika demokracji rosyjskiej.

Na zakończenie Skobelow powiedział: Jedno nie ulega kwestji, a mianowicie to, iż zamiary demokracji rosyjskiej w dziedzinie zagadnień politycznych zmierzają do jak najszybszego urzeczywistnienia pokoju. W tym celu rząd powinienby niezwłocznie zaproponować sprzymierzeńcom scharmonizowanie z nim celów, dla których kontynuowana jest wojna, i przejść od polityki skrytej do jawnych kroków, wzywając stronę przeciwną w imieniu wszystkich aliantów do omówienia rokowań pokojowych.

Następnie minister spraw zagranicznych wygłosił przemówienie, w którym powiedział m. in.: „Muszę uczynić kilka, krótkich zresztą, uwag. Rosyjskiej polityce zagranicznej uczyniono zarzut, iż nie jest dość czynna, oraz że częstokroć postępuje nierówno. Lecz wszak oświadczyłem już, że nasza polityka zagraniczna jest ściśle zależną od spraw wewnętrznych. Szczególnie wskutek długotrwałej anarchji, która zastrzała się ciągle, całokształt życia państwowego nagiąć się musiał do tego łamanego kursu. Oświadczam, iż ministerjum spraw zagranicznych walczyło ener-

gicznie z tem stem, usiłując utrzymać stanowisko, zajęte przez się w maju. I nie opuściło go, jak to uczyniły pewne organizacje, jeżeli zechcemy porównać oświadczenia ich, złożone w marcu, z dzisiejszemi. Broniliśmy tego stanowiska. Oznajmiam publicznie, iż przed 16 i 18 lipca i przed porażką naszą pokój był bliższy, lecz wtedy nastąpiły przykre wydarzenia, a później jesień, która groziła nam wszelkimi przykrościami. Nie mogłem poświęcić interesów życiowych Rosji.

Wojna.

Komunikat niemiecki.

BERLIN. (Urzędowo).

Wielka Kwatera Główna, 6-go listopada.

Zachodnia widownia wojny

Front wojsk gen. feldmarszałka Ks. Rupprechta Bawarskiego

We Flandrii, po ożywionym w ciągu dnia ogniu przeszkodowym, wywiązała się wczoraj wieczorem silna walka artyleryjska, które między północną częścią niziny Izery a kanałem Comines do Ypres utrzymała się w ciągu nocy w niezmięszonem napięciu, zaś dziś rano wzmożła się od lasu Houthouist do Zandvoorde do ognia huraganowego, skierowanego przeciwko naszej strzeli bojowej.

Silna piechota angielska natarła następnie po obu stronach Paschendaele, oraz przy drodze Menin-Ypres.

Wśród innych armji, a zwłaszcza pod St. Quentin, wzdłuż Ailette, na obu brzegach Mozy i Sundgau działalność ogniowa była wieczorem spotęgowana do znacznej siły. Gwałtowne wywiady przeciwnika chybiły w wielu miejscach z wielkimi dla niego stratami.

Wschodnia widownia wojny.

Sytuacja nie uległa zmianie.

Włoska widownia wojny.

Wzięliśmy linje Tagliamento.

Włosi cofają się znowu między górami a morzem; pożary wskazują drogę ich odwrotu przez równinę górno-włoską.

Dzięki wywołaniu przejścia przez rzekę na skraju gór, ożywione duchem ofensywnym dywizje niemieckie i austriacko-węgierskie wdary się klinem w silną z natury pozycję obronną nieprzyjaciela na zachodnim brzegu tego odcinka; szybkie rozszerzenie stworzonego w ten sposób przyczółka mostowego w pomysłnych walkach zmusiło przeciwnika do opuszczenia całej linii nad rzeką aż do wybrzeża Adriatyckiego.

W górę rzeki aż do doliny Fella trzymały się jeszcze wczoraj brygady włoskie.

Siła naszego państwa naprzód zmusiła wiochów również do opuszczenia ich frontu górskiego. Od doliny Fella do Colbricon, na północ od doliny Sugana, na szerokości przeszło 150 km. musieli włosi opuścić wybudowaną od lat strefę stanowisk swoich i cofają się.

Armie sprzymierzone zapoczątkowały dalsze operacje.

Front macedoński.

Sytuacja nie uległa zmianie.

Pierwszy General-Kwatermistrz Ludendorff.

Sz. Prenumeratorów naszych, zalegających w opłacie, prosimy o uregulowanie rachunków.

Więści z Rosji.

Chłopi rosyjscy o pokój.

Petersburska Agencja Telegraficzna donosi:

Rada włosciańska, po odrzuceniu znanych instrukcji, uchwalonych dla delegata petersburskiej Rady robotników i żołnierzy na konferencję paryską, przyjęła następującą własną instrukcję:

Pokój bez aneksji i odszkodowań, na zasadzie prawa każdego narodu do stanowienia o swych losach, zobowiązanie wszystkich państw do niezawierania traktatów tajnych, powszechne rozbrojenie, zgoda na sądy rozjemcze dla rozstrzygnięcia konfliktów międzynarodowych, zobowiązanie sprzymierzeńców do nieprzystępowania oddzielnie do rokowań i niezawierania oddzielnego pokoju, wyrzeczenie się przez wszystkie kraje prowadzenia walki gospodarczej po wojnie, zobowiązanie się przez strony wojujące do opuszczenia wszystkich terytoriów okupowanych.

Nienaruszalność granic państwa rosyjskiego. Wszystkim plemionom, zamieszkującym Rosję, przyznane będzie prawo samookreślenia ustroju politycznego.

Polsce rosyjskiej przyznana ma być zupełna niepodległość.

Belgia, Serbia i Czarnogórze mają mieć przywróconą niezależność i otrzymać odszkodowanie z funduszu międzynarodowego. Serbji ma być nadto przyznany dostęp do morza Adriatyckiego. Rumunja zobowiąże się spełnić postanowienie traktatu berlińskiego co do politycznej wolności żydów.

Sprawa Alzacji i Lotaryngji ma być rozstrzygnięta drogą plebiscytu.

Armenia turecka ma otrzymać zupełną autonomję.

Zadania zawieszenia broni.

„Baseler Anzeiger“ donosi: Na kongresie rad robotniczo-żołnierskich w Rosji przedstawiciel Rewla zakomunikował, że tamtejsi robotnicy, oraz garnizon są przeciwni opuszczeniu miasta. Delegat wojsk oznajmił też, że pułki żądają doprowadzenia do zawieszenia broni na wszystkich frontach, najpóźniej do dnia 14 listopada. Po terminie tym bowiem, jak sądzą wtajemniczeni, żołnierze mają działać na własną rękę. Flota odczuwa ciężkie braki w najniezbędniejszych nawet przedmiotach. Nie jest wykluczonem, że załogi same, w celu uratowania okrętów od zguby, własnowolnie zawrą zawieszenie broni.

Święto narodowe.

Rząd rosyjski ogłosił prawo, na którego mocy dzień 12 marca, w którym wybuchła rewolucja, uznany został za święto narodowe.

Telegramy.

Nowe kredyty wojenne.

BERLIN. — Parlamentowi Rzeszy, zaraz po jego zebraniu się, przedłożone zostaną do zatwierdzenia nowe kredyty wojenne znowu w wysokości 15 miliardów marek.

Włoskie ustroje pokojowe.

WIEDEN. 6.11. — Korespondent woenny „N. Wiener Journal“ miał sposobność rozmawiania z pewnym deputowanym do parlamentu włoskiego, który, jako oficer rezerwy, dostał się podczas ostatnich walk do niewoli.

Zdaniem owego powsta wyniki dwunastaj bitwy nad Isonza wywołała we Włoszech decydujące wy-

padki, głównie dlatego, że naród czuje się oszukany przez prasę subsydiowaną przez ambasady francuską i angielską.

Pokoju obecnie żądają dwa obozy — najsilniejsze we Włoszech: socjalistyczny i katolicki, opierający się na zasadach noty papieskiej.

Południowo-włoski chłop żąda nawet przywrócenia świeckiej władzy Papieża, zaś zsocjalizowany żołnierz uważa dalsze prowadzenie wojny za zbrodnię i szuka tylko sposobności, by się poddać.

Najprawdopodobniej nastąpi wkrótce nowe przesilenie ministerjalne, które zakończy się powołaniem do rządów zdecydowanego neutralisty, Giolitti'ego, a jeżeli nie jego samego, to któregośkolwiek z jego mężów zaufania. Wówczas wojna skończy się natchmiast.

Gdy jednak władzy nie obejmie Giolitti, to po kilku gabinetach przejściowych stanie napewno u steru ministerjum socjalistyczne i — republikańskie.

Taki rząd potrafiłby zmusić imperjalistyczną koalicję do zawarcia pokoju.

Odmowa paszportów.

BERLIN. Z Bazylei donoszą do „Vossische Ztg.“:

Wbrew doniesieniom prasy, że socjaliści francuscy uczestniczyć będą w konferencji międzynarodowej w Bernie, „Neue Korrespondenz“ donosi z Paryża, że rząd francuski utrzymał w sile zakaz wydawania obywatelom francuskim paszportów na jakiegokolwiek konferencję, w których uczestniczą przedstawiciele państw nieprzyjacielskich.

Barometr polityczny.

ROTTERDAM, 6.11. W codziennej cenie giełdy amsterdamskiej w ten sposób umotywowano znaczne podskoczenie kursów: „Mimo odparcia przez Lansinga wywodów Klerenskiego, giełda widzi w tej wymianie poglądów oznakę, że wojna zbliża się ku końcowi“.

Ograniczenia w opalaniu pociągów.

BERLIN. Zarząd kolei państwowych w Niemczech ogłasza, iż podczas nadchodzącej zimy opalanie pociągów ulegnie jeszcze znacznieszemu ograniczeniu, aniżeli zeszłego roku. Powodem tego zarządzenia jest przede wszystkim brak rur, służących do rozprowadzania pary, ogrzewającej pociągi, oraz konieczność jeszcze większej oszczędności węgla. — Okres opalania pociągów trwa aż do d. 31 marca. Według nowego zarządzenia, ciepłota w przedziałach wozów kolejowych nie może przenosić 10 — 12 stopni Celsjusza. Pociągi kolei miejskich i podmiejskich nie będą opalane. Kupujący bilety do pociągów pośpiesznych, kursujących na znacznych przestrzeniach, których opalanie jest wprawdzie przewidziane — powinni jednak liczyć się z ewentualnością, iż ciepłota w przedziałach wagonów kolejowych może po pewnym czasie spaść znacznie poniżej normy.

Pod osłoną dymu.

ROTTERDAM, 5.XI. — Według doniesienia londyńskiego „Timesa“, lotnicy niemieccy wypuścili podczas ostatniego ataku na Anglię takie chmury dymu, że zostali całkowicie zasłonięci i uniknęli ostrzelania artylerji angielskiej.

Szpiegostwo w Szwajcarii.

BERLIN. — Biuro Wolffa donosi: W Szwajcarii aresztowała policja wojskowa przed kilku dniami pięć osób pod zarzutem szpiegostwa na rzecz rządu francuskiego. Areszt-

Maria Kamińska - Łatoszyńska

prymadonna opery

rozpczęta lekcje u siebie i w szkole muz. im. Chopina

ustawienie, rozwijanie głosu i poprawienie zaawansowanych, dykcja, przygotowanie do występów operowych i estradowych, uczenie całych oper.

Przyjmuje zapisy codziennie o 10 rano, Piatkowska 275 m. 6, od 11 do 5 pp

to wano wachmistrzów: Treerschege, Daugela i Coiffoura, niejakiego Gatynera, oraz Jutsiego, portjera hotelu Bernerhof. Już w poprzednim tygodniu aresztowano z powodu podobnej afery niejakiego Ferdynanda Kaestliego. Wszyscy są oskarżeni o to, że w sprawie natury szpiegowskiej pozostawali w styczności z kapitanem Raspelem attaché wojskowym poselstwa francuskiego w Bernie i z konsulem francuskim w Lozannie.

Wiadomość ta potwierdza doniesienie „Muenchner Neuste Nachrichten“ z przed kilku dni w tej sprawie

Telegramy własne

Strajk robotników.

PETERSBURG, 6.11. (w) — W okręgu Iwanowo-Wozniesiensk, guberni Moskiewskiej, gdzie znajdują się wielkie fabryki sukna, zastrajkowało 300,000 robotników.

Ustąpienie gen. Werchowskija.

PETERSBURG, 6.11. (w) Pet. Ag. Tel. Według doniesień pism —

ząd tymczasowy polecił dotychczasowemu ministrowi wojny, Werchowskiemu opuścić Petersburg.

Gen. Werchowski wyjechał wieczorem na jezioro Ładozkie, gdzie się znajduje słynny klasztor. Pisma wyrażają nadzieję, że ustąpienie ministra wojny pociągnie za sobą zmiany w głównym dowództwie.

Układ stosunków finlandzko-rosyjskich.

PETERSBURG, 6.11. (w) Rząd zaakceptował nowelę prawną w sprawie stosunków politycznych między Rosją i Finlandją oraz zgodził się na rewizję tejże noweli przez sejm. — Prawo do orzeka, że Finlandja w swych okręgach pozostaje w zjednoczeniu z Rosją, posiada jednak własną władzę prawodawczą. Jest republika, posiadająca własnego prezydenta i własną radę ministrów. Jedynie ministrowie do spraw wojny i pokoju są wspólni.

Traktaty pomiędzy Rosją i Finlandją z obcymi państwami zawierane będą przez rząd rosyjski.

Następca hr. Hertlinga.

MONACHJUM, 6.11. (w) „Taegl. Rundsch.“ pisze:

Król Ludwik Bawarski zdecydował się na wybór następcy hr. Hertlinga, i na stanowisko ministra spraw zewnętrznych, ministra dworu, a jednocześnie premiera w radzie ministrów — powołał dotychczasowego szefa kancelarii tajnej, 4-ra barona Otto v. Dandla. W tym więc wypadku wybór szczęśliwie padł na męża, który wskutek długoletniej pracy niejednokrotnie pośredniczył między koroną a ministerjum i doskonale jest wtajemniczony w stosunki zarówno polityczne jak i osobistej natury.

Komunikat włoski.

RZYM, 6.11. (w) Nieprzyjaciel w dalszym ciągu wywiera silny nacisk na linię Tagliamento w kierunku naszego lewego skrzydła. Wojska przeciwnika posuwają się również z biegiem rzeki.

Przednie strażnie nieprzyjacielskie weszły w kontakt z oddziałami naszej brygady grenadjerskiej i na południo-wschód od St. Vito zostały odrzucone za Tagliamento. Niektóre oddolki frontu na terenie górskim ze względów operacyjnych musiały być

przez nas opuszczone i obsadzone następnie przez nieprzyjaciela.

Pożar w porcie Liverpoola.

HAGA, 6.11. (w) „Taegl. Rundschau“ donosi: Niedawno w porcie liverpoolskim z niewiadomej przyczyny wybuchł wielki pożar, którego ofiarą padł naladowany amunicją, parowiec T-wa Cunard-Line, posiadający 20,000 tonn pojemności. Statek ten po krótkim upływie czasu wyleciał w powietrze. Niebawem nastąpiły dalsze eksplozje na innych, znajdujących się w pobliżu, okrętach, niezależnie od czego zapalili się 4 wielkie składy. Straty obliczane są na 2 miliony funtów szterlingów. Angliocy popołrzuwają w tem podobno sprawkę robotników irlandzkich.

Przypuszczenie koalicji.

GENEWA, 6.11. (w) Depesza Havasa wyraża nadzieję, że gen. Cadorna, po smutnej konieczności poświęcenia swego lewego skrzydła, oprze się zapewne ze swymi głównymi siłami o Plawę.

W Paryżu i Londynie uważają za nader wskazane możliwe przyspieszenie akcji ratowniczej.

Bank Handlowy w Łodzi

(Aleja Kościuszki 15).

Asekuruje pożyczki premjowe szlacheckie od ciągnięcia amortyzacyjnego, odbyć się mającego w d.

14-go listopada r. b.

Wydawnictwa „Kurjera Łódzkiego“

Następujące wydawnictwa nasze, nabywać można w administracji (ulica Zachodnia № 37,) po bardzo niżonych cenach.

Konkurencja (nowela)	zamiast 25 kop.	—	25 fen.
Szewe warszawski (powiastka)	10	—	10
Sen Marysi o N. Marji Pannie	10	—	10
Pamiętniki Warjata 4 tomy	2 rb.	—	2.40
Poświęcenie (nowela)	60	—	75
Sztabs kapitan Rybnikow	60	—	75
Chłuba detektywów	60	—	75
Z tamtego świata	60	—	75
Co zrobić, aby handel szedł dobrze	25	—	35

Roczne i półroczne
KUNSY HANDLOWE
Stanisława Lipińskiego.
— Piotrkowska № 157. —
Wykłady rozpoczną się d. 15 listopada
Przedmioty wykładowe: buchalterja, arytmetyka handlowa, ekonomja polityczna, prawo handlowe, korespondencja i stenografja.
Kancelarja otwarta codziennie od 4 i pół do 7 w.

Rutynowana nauczycielka
przyspasabia na stopnie celujące do wszystkich klas szkół średnich. Specjalność: język niemiecki i matematyka. Analfabetów wyucza w krótkim czasie polskiego, niemieckiego i arytmetyki do buchalterji.
Benedykta 14 m. 28.

Zarząd Koła Starszych
uprasza członków o przybycie na
ZEBRANIE
odbyć się mające w czwartek, dnia 8-go b. m., o godzinie 7 i pół wieczorem w lokalu Resursy Rzemieślniczej (Widzewska 117).

Lekarz-Dentysta
H. Lewita
Choroby zębów i jamy ustnej.
Przyjmuje od 10—2 i od 4—7.
Piotrkowska № 17.

Meble i obrazy
do sprzedania z kilku pokoi, handlarze wyłączeni,
Skwerowa 18 m. 6.

OGŁOSZENIA DROBNE:
A. A. A. A. A. A.! Mobilizacji wybór nowych, okazjonych stołowe, syplalne, salony, blanka, bibljoteki, szafy, otomany, łózka metalowe, krzesła gęste. Wobec zastoju sprzedaje po cenach własnych i niżej. Magazyn Mobil Władysława Romiszewskiego, Łódź, Piotrkowska № 116, I piętro front. W niedziele święta magazyn otwarty 1—6 p. p.
A kuszka Marja Kubicka przyjm. i. e. Piotrkowska № 199 — 7.
Cebula na pudy: Spacerowa 41 m. 18.
Do wynajęcia w Resursie Rzemieślniczej (Widzewska № 117) sala teatralna i dwie sale mieszkalne. Wiadomość: na miejscu lub u gospodarza p. A. Jankowskiego, ul. Piotrkowska № 73.

Okazja do nabycia obrazów
pierwszorzędnych malarzy
Skwerowa № 18, I piętro, na prawo.

Lekarz-dentysta
S. GORDIN
Konstantynowska 18
Przyjmuje od godziny 10 do 1 i od 3—7.

Bardzo tania wyprzedaż
Proszę się przekonać
Kto chce Kupić tanio Resztki
różnych ciągów, barchanów, flaneli, towar na pościel i na bieliznę, również rozmaite towary na bluzki, różne chustki, szewiów, boston, korty i sukna na damskie i męskie ubrania, kożuchy, oraz inne towary.
Łódź, Zielona 42 m. 10, front 3 piętro.

SALA KONCERTOWA, Dzielna Nr. 18.
Łódzkie Esperanckie Towarzystwo
Środa, dnia 14-go listopada 1917 r., o godz. 8 wiecz.
WIECZOR JUBILEUSZOWY
„POD ZIELONĄ GWIAZDĄ“
Udział przyjmują:
LEO BELMONT:
„Dlaczego dzieło Zamenhafa jest genialnym“ — odczyt w języku polskim.
H. CYMERMAN:
„Zielona Bajka“ — odczyt w języku niemieckim.
T. OCETKOWSKA z Warszawy: (śpiew).
WIKTOR BIEGANSKI,
OSKAR SZEFFER } recytacje.
i inni.
Kwintet L.O.S. przegrzywać będzie podczas wieczoru pieśni esperanckie.
Szczegóły w programach. Bilety w cenie od 75 fen. wczesniej nabywać można w wypoczynalni u. Alfreda Straucha, ul. Dzielna 12 a w dniu wieczoru w sali Sali Koncertowej.

Udzielam korepetycji
w zakresie 7-tych klas: arytmetyki, algebry, geometrii, trygonometrii i fizyki, oraz przygotowuję zupełnie do klas niższych (do III-ej włącznie).
Godziny zajęć przed południem 2-ej i po poł. od 6-ej. Oferty proszę kierować pod „Korepetycje“ w N. K. Ł.